

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általános katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyesljük.) XII. L. pápa Zichy Nándor grófhoz 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak:

Egészévre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona.

Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik minden kedden, esütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség: Jókai-utca 10.

Kiadóhivatal: DEBRECZENYI GYULA KÖNYVNYOMDÁJA (Iskola-utca 4. sz.)

Erkölcösség a színházban és az utcán.

(E.) Berlinben a német birodalmi gyűlés törvényt hozott a közszeméren ellen elkövetett vétségekre. Hat hóig terjedhető fogházzal vagy 600 márka pénzbüntetéssel sújtja azt, aki oly iratokot vagy képeket, melyek, ha nem is fajtalanok, de a szemérmert sértik, 18 éven aluli személynek elad, vagy pedig megbotránkoztató módon közszemlére kitesz.

Ennél üdvösebb és a lesúlyedt köz-erkölcs fölemelésére jobb eszközt nem találhatott volna ki a német birodalmi gyűlés. Ez mutatja ennek a népnek józan gondolkodását, nemes érzületét és vallásosságát. Ezé a népe a jövő! Az így nép nagy hivatásra van kijelölve és a Gondviselés világkormányzati keretében oly hézagot tölt ki, mely a mindinkább sátnyuló nemzetek sýbaritái helyébe új és tiszttaerkölcsű utódokat van hivatva behelyezni. Egy nép, mely tudatával bir hivatásának és nem csupán napról-napra él, az megérdemli a jövőt; egy nép, mely nem a multak nagyjainak dicsőségén ragódik csupán, hanem a jövőt készíti elő, annak veti meg alapjait; az megér-

demli, hogy nagy és dicső legyen, hogy a nemzetek élén álljon és vezérszerepet vigyen.

„Minden állam talpköve a tiszta erkölcs!- Ezt a talpkövet erősíti a német birodalom törvényei által. A német birodalom számuzi az erkölestelenséget, letiporja a szemérmertelenséget, védi az erényt. Végigutazhatunk a német birodalom városam, megnézhetünk mindent és nem fogunk találni sehöl szemérmert sértő képeket, szobrokat, kirakatokat. Az erköcsi metely ez ocsmány eszközei mind összpontosulnak Magyarországnban. Itt biztos otthonra talál a frivolitás, és ha a vidék vallásos népe undorral löki el magától, a főváros koszorozza meg a szemérmertelenséget. Ez a modern Babyion a régi nek nagysága nélkül erkölestelen. Még bűnében sem nagy — fajtalan csupán. Utczáin a családanya nem vezetheti végig gyermekét, mert tömve vannak fényes kirakatai a szellemi kéjlégés ezer tárgyaival. Megromlik itt az ártatlanság, vagy kösse be szemét, hogy ne lásson. Fényesen, szinte pazar pompával adják elő színházai a Szodomát lehelő ocsmányágokat, melyeknek ezer a nézője, kik már nem tudnak pirulni.

A színházak erkölskufarai kezüket dörzsölik, mert teli a kassza, teli a zseb; s míg ők künn a pénzt olvassák, bent tombol örömeben a nép, lázas arczán a kéj sóvárgása ömlik el, s bucsuzik a szemérmertől. De mit törődnek az erkölskufarok az erkölsökkel? A páholyok tömve vannak előkelő hölgyekkel, kiknek arczán már nem jelenik meg a pir, az ártatlanságnak e bájós hirmöke, söt taposznak a fátyolba burkolt mezitelenség láttára. Az ifju nemzedék követi a példát és kis kacsóinak tapsai között, vidám arczzal, egő szemekkel bucsuzik el ártatlanságának, üdeségének zománcczától, mely eddig díszét képezte.

A német birodalom törvényt hoz, hogy az olyan szimigazgató ellen, ki erkölstelen előadást rendez, bünyenyítő eljárás indítandó. Nálunk a színházak tanyái a közerkölsök romlásának. Itt szabadon nézhet mindenki oly szemérmertelenségeket, melyeknek jellemzésére és elítélésére nem lehet elég súlyos szavakat találni. És nálunk nem csak a fővárosban, de a vidéki szimpadokön is erkölstelenségével tetszszeg magának Thalia. Ennek elmaradhatlan eredménye az, hogy végezettel is az általános er-

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZÁJA.

A gyöngy.

Irta: Antonio Fogazzaro.

Sok, sok száz esztendővel ezelött, távoli országban, a tenger partján hósi dalt énekelt egy fejedelmi költő-aggastyán s dala annyira meghatotta őt, hogy simia kellett. Könyvei az oceánba peregtek s ott gyöngyökké váltak. Kerek háromszáz esztendővel ezelött e gyöngyök legdrágábbikat kihalászták. Szivalaku volt s a velencei doge Contarina Contarini ő kegyelmességének ajándékozta, a velencei Cato feleségének. Szép volt az asszony, gazdag és erényes, de nem boldog. Házasságának harmadik évében elveszítette egyik leánykáját s minthogy a gyászestettől egészen addig az időig, mikor az elbeszélésünk kezdődik, tizenkét esztendő mulott el, a szülők már nem is merték remélni, hogy elhalt gyermekükért új áldással fogja kárpótolni őket a Mindenható.

Egy napon, a mikor Contarina a San-Zanipolo előtt kiszált gondolájából, hogy bétérjen a templomba, egy szegény asszony járult elébe, két, rongyokba burkolt gyermekkel s alamsznát kért tőle. Contarina egy zecchinót adott neki s a szegény asszony háladatosságában így kiáltott föl: „Isten áldjon meg, kegyelmes asszonyom, téged és gyermekeidet! Adjon nektek a Madonna vidámságot és boldogságot.“ Contarina erre elsmorodott és belépett a San Zanipoloról nevezett templomba, a hol egy jámbor testvér épen a nevelésről prédikált s a figyelmes sokaságnak elmondta a római Kornéla történetét,

a ki azt szokta volt mondani a gyermekeiről: Ezek az én ékszezeim. És Contarina azt gondolta magában önkénytelenül: Ah, bár a doge aján-dékozta gyöngyök helyett inkább a leánykamat bírszámam újra.

Mikor Contarina a prédikáció után ismét a gondolába ült, hogy visszamenjen a Madonna del Orto közelében levő palotájába, az történt vele, hogy elaludt s álmában egy hangot hallott, mely ez érthetetlen szavakat kiáltotta feleje: „Ha nem akarod elveszíteni, őrizd őt a költésztől és zenétől.“ Hirtelen fölriadt álmából, meglehetősen elesdálkozva és nyugtalanzkodva. Mikor palotája előtt kiszállott, nagy lárna ütötte meg a fülét, a szolgálk ide-oda futkostak és zajongtak. Aztán mind köréje tódult, össze-vissza-beszéltek zajosan és zavarosan és Contarina csak nagy nehezen érthette meg a szavakból, hogy egymást vádolták, a miért egyikük a vizre nyíló kaput nyitva feledte. Valaki ugyanis behatolt a palotába egy gyermekkel, a kit több elárult a sirása s a kit aztán egészen egyedül és elmagyatra a kegyelmes asszony hálótermébe letek, még pedig a tizenkét esztendő óta üresen álló ezüst-bölesöben. Contarina elsikította magát, egy kézmozdulattal elutasította magától a szolgálakat s berohant a palotába.

És csakugyan az ezüstös bölesöben egy leánygyermek feküdt, fehérbörű, mint az alabastrom; s zeme olyan szimben játszott, mint a tenger vize. Contarina belépésekor a gyermek abban hagyta a sirást s nyújtotta feleje kis kezeskőit. Contarina az ékszeres szekrényhez sietett; nyitva volt a szekrény s a drága gyögy, a doge ajándéka eltűnt belöle. Ekkor megértette Contarina, hogy Isten meghallgatta ki nem mondott

fóhászát s a koldusszony áldása teljesedésbe ment. Nagy örömeben rögtön elhunyt kis lánya ruháiba öltöztette a gyermeket s küldött a férjeért, a kinek mindent elbeszölt. Giovanni Contarini ő kegyelmessége azt felelte, hogy a gyöngyöt valószínűleg egy tolvaj vitte el s helyébe itt hagyta a gyermeket; de mert a felesége olyan boldog ő sem ellenzi, hogy fölneveljék a gyermeket.

Epen szent Margit napja volt a gyermek Margareta nevet kapott, a mi annyit jelent, hogy gyöngy. De mikor beszélni kezdett a leányka, Malgarinak nevezte magát, ugy, hogy utóbb mindenki ezen a néven szólította.

Malgari gyorsan fejlődött s Velenceze legszébb leányának lehetett volna mondaní, ha az arczsime nem lett volna olyan szokatlanul sápadt. A Contarini ház szolganépe s Velencez-irigy hölgyei azt mondták róla, hogy ereiben nem nemesi vér foly s hogy banditáktól, vagy cigányoktól származik; de olyan előkelő, édes arca volt, olyan finom hangja, hogy ez állítás csak neveltségnek tűnhetett fel. Élénk, érzelmes, vidám leányka volt, egész nap játszózatott s hallani lehetett mindig ezüstessngésű nevetését, mely olyan volt, mint az ujjongó pacsirtaszó. Ha csunya pletyka, illetlen vagy gonosz szó jutott a fülébe, ha igazságtalan vagy rut tettet látott, ha az emberiség szenvedéséről és bánatáról beszéltek neki, ha apja es anyja néha zivakodtak, vagy ha valaki az ő jelenlétében mondott hazugságot, ilyenkor néma busongás fogta el. Négyesztendős volt, a mikor egy nyári éjszakán a Rio della Madonna del Orton fölhangzott egy dal a palotában. Az éneket gitáron kísérté valaki. Malgari, a ki anyjával egy szo-

Mai lapunk 6 oldal.

kölcsi alap, melyen állania kell az egész emberiségnek — rendül meg, ha az erkölcselenség kulturája ily nyíltan és annyi szemérmelenséggel üzetik. Mert lebukik az ember ama magaslatról, hova őt halhatatlan lelke helyezte, s akkor megszűnik a hit, a vallás, a nemesért való lelkesedés, bálványul emeltetik a sátán, s annak vigyorgó hadával járják az örületes kánkánt az erkölcsi piszok sarában.

És nincs mód, nincs eszköz, a mely a féktelenkedésnek gátat vessen. Hisz a színházakban a legdurvább sértéssel illetik a pozitív vallást. Csak kísértén meg a színház guny tárgyává tenni a polgári házasság kötetést, majd mindjárt levétetnek a napirendről — de a házasság szentségét lehet, szabad rendőri felügyelet mellett szidalmazni és gúnyolni. A törvény tiltja a vallás szent dolgainak gunyolását, cselekvényeinek nyilvános meggyalázását. Hát hol vannak a törvény őrei, mikor szemérmelentül sértegetik a vallást? Azt várják talán, hogy maga a közönség vegyen magának elégtételt lelkének aljas megsértéséért. És maga a színház miért nem elégszik meg csupán a mezeitelenség kultuszával — miért akarja fertőzést rántani és piszkos kezekkel bemocskolni a vallás szent dolgait? Nálunk nincs senki, ki vetot mondana, nálunk nem értik meg, hogy minden állam talpköve a tiszta erkölcs. Magyarországon csak hadd virágozzék továbbra is erkölcselenség színházakban és utcákon egyaránt, mert ez az ország bizonyára csak így fog megérni még egy ezredévet.

bábu aludt, fülébredett álmából, kiszállott az ágyból s figyelt az énekre, mindaddig, míg az utolsó akkord is elhangzott s. azután eszméletlenül esett a padlóra.

Mikor anyja ágyában ismét magához tért, könyörgött, hadd mehessen vissza az ablakhoz, hadd hallgassa újra azokat a hangokat, azt az éneket. Aztán heves láz kezdte gyötörni, három nap, három éjszaka feküdt önkívületben s mindig arról beszélt, hogy valaki hívja, hogy el kell mennie, hogy ő nem velencei, hogy hallott egy hangot a hazájából. S megölelte a szegény, kötséghesett Contarinát ezekkel a szavakkal: Mama, mama, vigy el engem. Most eszébe jutottak Contarinának az álomban hallott szavak: és mert lehetetlennek látszott, hogy Velencében távol tartsa Malgaritól a költészetet és a zenét, azt ajánlotta férjének, hogy költözzenek Sira szigetére, a hol erdők és babórligetek, olajfák és narancs-berkek között van egy palotájuk, mely a tengerre néz. A szigetet csak benszülöttek és Contarina kortészoit látták. Ő kegyelmessége azt válaszolta, hogy ez tiszta örültség s hogy ő nem hagyhatja el Velencét. Contarina megmaradt kívánsága mellett s egyedül utazott el Malgarival.

Sira összes lakóit rögtön parancsot kapott, hogy sem énekelniük, sem hangszereket tartaniuk többé nem szabad. Contarina még a harangozást is betiltotta, mert Malgarit megérkezésük estéjén megragadta a harangszó, mely a szél és a habok zúgásában is oly tisztán esengett. Mindamellett a gyermek nem nyerte vissza jókedvét. Ritkán játszott és ugyazólván sohasem nevetett; de elégedettség látszott, hogy a tenger veszi őt körül és őrákat töltött a parton, figyelve a tenger hatalmas zúgására.

Mikor idősebb lett, az olvasás volt kedvenc foglalkozása; sokat időzött a kastély könyvtárában, a hol egy nap meglepte őt az

Római levél.

Róma, február.

A jezsuiták szent Ignác templomában tartott három napos könyörgésnek megvan a hatása. Róma ismét egészséges. Esett t. i. vagy két hétig az eső. Az órsz regényekben gyönyörű szépen leírják ugyan, hogy zuhog a szamovár, míg odakünn esősugarak kavarognak, de ha két hétig szakad így folyékony alakban a jó Isten áldása a jámbor halandók nyaka közé, bizony mondom, elhagyja a keresztény türelem az embert. S ez a stádium, mint a házi orvosok hosszú kalmasabb arra, hogy az a levegőben kóválygó rémes ellenség kibérleje a hátunk közepét. Ott kezdődik t. i. a fázás. No, de nem az influenza geneziséről óhajtok előadást tartani, hanem az azaz hogy miről, azt még magunk se tudjuk; majd a végén kiviláglik.

Valóságos görög tragédiákba illő rémület lepelt meg, mikor elhűsölgötték, hogy negyven-ezer, mond és ird: negyven ezer ember nyög influenzában vagy miben. Utánna jártam az ügynek s im hova leolvadt a szám! Mikor Jacobini bitoros meghalt, valamelyik orvos mondta, hogy Ő Eminenciája a negyyszázadik beteg, a kiket mostanában kezel. Hogy ebből a negyyszázadikból hogyan lett 40.000, azt csak aszszonyajkak tudnák talán megmagyarázni.

A betegséggel tehát nyertünk. A derék taljánok most választásokkal vannak elfoglalva. Sipulusz szójátékával „falragasztok ragasztanak falragasztokat a falra“, melyek összetett kezekkel kéri a polgárokat, szavazzanak erre meg erre a jelöltre, mert csak az állítja vissza Rómát régi dicsőségébe. A másik sarkon természetesen bebizonnyítják, hogy az illető Crispi fiának testi-lelki barátja, sőt Evvívát kiáltott a napokon a papának. Mintha csak a Pichler kortesfogásai volnának olasz találásban.

anyja. épen, a mikor ragyogó szemmel, kipirult arccal, lázas érveréssel Tassot olvasta.

Contarina kihordatta a könyvtárból az összes, versben írott munkákat s elégettette. Contarinát kegyelmes ur évente csak egyszerű-készer látogatott el Sirába és sohasem maradt két napnál tovább. Eleinte nagyon fölháborította nevének a viselkedése, a melyről azt mondta, hogy ostobaság: utóbb megszokta. Malgari titokban bántódott, a mikor látta, hogy apja és anyja nem szeretik többé egymást s többször kérte anyját, hogy menjenek vissza apához, mert származásának titkát ő nem ismerte s azt hitte, hogy ő követett el valami hibát, a miért el kellett hagyniok Velencét. De anyja minden alkalommal csókok és becéző szavak kíséretében könnyes szemmel kérte, hogy álljon el ettől a kívánságától.

Tizenhárom esztendősen lehetett Malgari, a mikor egy komorna, a kinek fölmondtak, buszszuból elbeszélte neki, hogy őt vagy brigantik, vagy cigányok lopták be Contarinieék házába. Malgari összeborzadt, fehérebbé lett, mint a gyöngy s ezt felelte a komornának: Megbocsátok neked. Azzal elment az anyjához s egy kis királyi komoly határozottságával csikarta ki tőle a titkot. Contarina elbeszélte neki a csodás esetet és Malgari szép, halvány arca fölragyogott, mintha hajnalpír öntötte volna el.

— Igen, anyám, mondom, érzem, hogy nem vagyok cigány leány, érzem, hogy én vagyok a gyöngy. De most mondd meg azt is, miért nem tőröd, hogy valaki a közelemben énekeljen vagy zenéljen s miért vetted el tőlem azt a csodálatos könyvet.

Contarina megtagadta a választ és Malgari nem ostromolta többé. Csak megölelte anyját s a fülébe sugta: Szeretnék visszamenni Velencébe. Azzap este lement a leánya a tenger-

A szent atya egészséges. A zárandok ok ezrei érkeznek naponkint, kihallgatást nyerne, aztán boldog megelégedéssel kocsiakznak a kétezeres emlékek között. Sokan vannak; jönnek nemzeti zárandokok is; a nevezetesebb személyek fogadtatása valóságos esemény számba megy. Mindenesetre feltűnést kelt majd a sajtóban a kihallgatás, melyben Lueger részesült.

Mit beszélt a szent Atyával, egyelőre nem árulta el, pedig jó háromnegyed óráig beszélt előttünk terveiről s eszközeiről.

Igazán érdekes jelenség volt. Nagyon imponáló már a megjelenése is, beszéde, német kiejtés módja kissé mintha affektált, nagyuras volna. Meg színtelen is az előadása, de csak az elején. Mikor a hallgatokkal már egyszer rokon hangulatot teremtett, akkor indul meg a beszéd árja egész tüzzel, egész rohanó sodrával. A halk hanghordozásból ki-kicsendül a belső meggyőződés ereje, szikrázó szellemi röppentyűk pattognak, maró guny jelenik meg itt-amott egyszerű köntösben, de az ostor élességével, költői fordulatokkal tásad, minden élce a gyakorlatot vivó egy-egy mestervágása.

Sok-sok megszívlelni valót mondott. S mikor ott állott előttünk, meggyőződése teljes erejével védve elveket, rendszert, melyeknek igazsága az alapja a mi elveinknek is, akkor elfeledtük, hogy a magyarok ellen néha nem a legbarátságosabban nyilatkozó Lueger hallgatjuk, hanem az igazi katolikus férfit, a ki katolikus meggyőződését bele meri vinni a küzdelembe és, ha Isten segíti, — mint mondá — ki is hozza belőle győzelmesen.

Érdekes bon mot-val kezdte az előadását. Sok plakátot látott — „ugymond — itt Rómában a falakon, „E. H. Mele“ jeggyel. Mele mézet jelent a talian nyelven, tehát édességet; a fejét merné tehát rátenni, hogy Mele = Süss, de ez már egész bizonyosan zsidót jelent.

Szomorú képeket rajzolt a mesteremberek

partra, oda, hol a víz, két sötét szikla közé szorítva, szűk öblöt alkot. Finom, csillogó homokban török meg a hullám és nagy, komoly fenyelek szomorkodnak ott, kiemelkedve magasan a babércserjék fölött. Malgarinak úgy tetszett, hogy soha a tenger nem volt még neki olyan kedves. Lefeküdt a homokba és beszélgetni kezdett az enyhe, lágy habokkal. Kifőstötte magának az előbbi életét, a mikor még gyöngy volt; szíve megnyílt, a hullámoktól kérte vissza azt az édes érzést, mely eltöltötte őt azon a velencei éjszakán s a kastély könyvtárában azon a napon, a melyen Clorinda és Tankrd történetét olvasta. „S halkan, halkan felelt a hullám; olyan volt, mintha benne is lakoznék az az érzés és mintha még sokkal többet ígérne. Az ég komor volt és szürkeségével összeolvadt a tenger vize; lassankint aztán Malgari, a ki azt sem tudta, ébren van-e vagy álmodik, apró, ezüstös lángocskákat látott, a melyek teleje tartottak; lassankint emberi alakot öltöttek a lángok, egy sereg szőke és barna leányfejet látott, a melyek fölmerültek a hullámok közül, látott egy csomó piczi kez, a melyek pajkos vadsággal jobbra és balra s azután fölfelé is millió és millió csillámzó víz-cseppeket fűcskendeztek. Nem jöttek be az öbölbe, a hol Malgari volt, csak elsuhantak mellette villámgyorsan; csak az utolsó állott meg Malgari előtt, pár lépésnyire a parttól.

— Kik vagytok? kérdezte Malgari.
— Tengeri nimfák.
— Tengeri nimfák? Hiszen akkor megjósolhatjátok jövőmet.
— Azt megtehetjük.
— Hadd halljam hát.

(Végo köv.)

meg a föld népe életéből. Kimutatta, hogy ezeket az árukkal való közvetett kereskedés teszi tönkre, a földnépének meg a tőke a megölő betűje. Mi a közvetett kereskedés? Ha valamelyik zsidó ugyanevett nagykereskedést rendez be, például butorraktárt; a közönség innen elégti ki a szükségletét, úgy, hogy a mesterembek nem közvetlenül a megrendelőnek dolgozik. Hogy ez az ür hány százalékot rabol el a jól megérdemelt munkadíjából, azt csak a jól ismert zsidó nagylelkűség meg haszonlesés mondhatja meg.

Gyönyörű szép fekvésű váromokat láthatni a hegyes vidékeken, mondta a többek között, szinte megszeretjük őket a költők leírásai után s tényleg is szépek a rejtelmes holdvilág fényénél; azonban a szellő, mely belőlük felénk árad, mégis csak a mulandóság sóhaja. Ez szomorú. Még szomorubb látvány is tárul imitt-amott a szemlélő elé — ha nem büszke váromokat, hanem egyszerű parasztagyuhók romjait, dűledező falait látja, melyekből kihalt vagy kivándorolt a munkás család, kihalt a munkás, vallásos élet. Az egyszerű paraszt valahogy adósságba keveredik; s állapota rosszabbá válik, mint volt jobbjában, mert a tőke rabszolgája lesz a kamatfizetés kötelezettségével. S ha nem tud fizetni? Nos, akkor kikergetik a viskójából, mert a tőke nem gondol avval, hogy valamely ország igazi éltető eleme a földnépe. Ez a két tényező, melyet legjobban elhanyagolnak, pedig a szociális kérdéseket csak a mesterembség és földművesek állapotának rendezésével lehet megoldani.

Beszélt azután még sokat az eszközökről, melyek a keresztény szociáldemokrácia kezében vannak. Különösen kiemelte a minden téren szükséges folytonos működést, s hangsúlyozta azt, hogy csak az Egyház segítségével lehet a társadalmat a régi békés alapokon reformálni. Vissza kell adni a népnevelést az Egyháznak, akkor nem kell félnünk az agitátorok véresszáj igazításaitól s meg kell erősíteni a családéletet, hogy a férj a tüzhelynél találjon meleget, ne máshol keressen.

Legtalálhatóbb megjegyzései a sajtóról voltak. A közönséget valósággal terrorizálják bizonyos elemek, innen a nagy félelem a nyilvánosság előtt önálló nézetekkel megjelenni. A ki nem hajol meg az előtt a bizonyos áradat előtt, azt lerántják a sárgaföldig. Nem baj, az arány ugyanaz marad; ha minden tisztességes embert ledorongolnak, az lesz szegény, ha nem bántanak bennünket. Támogatni a ker. katolikus sajtót — ez legyen a jelszava minden egészséges gondolkodó embernek.

A kik nem ismerik a viszonyokat, melyekből a Luegerek, meg a hozzá hasonló kaliberű emberek kikerülnek, élesnek találják a beszéd hangját. Mi meg természetesnek találtuk. Olyan zürzavaros hangáradat ellenében, a melyben a pártszervezők, irigység, érvek, gyűlölség stb. ordítják rekedtre magukat, ilyen ellenében nem is lehet pianissimo dudolgatni. Az erővel teljes hangból is sokat elkapdos, elfoszlanysít a szél!

Hanem a szegény Melé-t talán mégse kellett volna bántani. Kimentem az utcára s a hallottakon tépelődve észrevétlenül néhány hirdetésre tévedt a szemem. Nagy szénrajzu képen egy felakasztott apácza látszik, a másiknak meg egy a szívében. A kép alatt ott a czím: „I misteri dei Conventi“ — „A kolostorok titkai“ „csak“ 50 centisimi. De ez már mégis annyira hasonlít a Mártonfi meg Sajó-féle füzetes regényekhez,

hogy per analogiam el kell hinnem, a mit Lueger mondott: „Mele = Süss = zsidó!“

Minimus.

Fogyasztási szövetkezeteink küzdelmei.

A minap az „Alkotmány“ egyik számában a kérdésre: „ki lehet Magyarországon kereskedő?“ a felelet volt, hogy zsidó. Ugyanezt a feleletet nyerve akkor is, ha kérdezzük, hogy ki lehet Magyarországon kereskedő? A szabad ipar, a szabad verseny századában és hazájában a törvény betűje szerint mindenki egy értékesítheti vagyonát és tehetőségét, a hogy neki tetszik, azzal foglalkozik, a miből meg tud élni — s hogy tárgyamra térjek — ott nyit üzletet, ott szerzi be szükségleteit, a hol akarja.

De míg ez a joguk meg van az egyeseknek, nélkülözik azt az egyesületek, társulatok, melyeknek tagjai utóvégre is csak az egyesekből állanak. Ha valamibez van jogom nekem is, Péternek is, Pálnak is, mi czímen veszítjük el mindhármán ha egyesülünk?

Már pedig ilyen sorsban részesülnek fogyasztási szövetkezeteink. Az a sok huza-vona, herce-lucreza, lótas-futás szolgabíróhoz, közjegyzőhöz, törvényszékhez, mely helyeken egyes utbaigazítást nem adnak sehol, már a megnyitást nagyon megnehezítik. A szolgabíró megerősített alapszabályt kér, hogy kiadhasa az iparengedélyt. Az alapszabályok 3—4 hónapig hevernek a törvényszéknel s végre visszajön s százféle javítással, — habár szöröl-szóra irták is le egy már megerősített alapszabályról — zaklatják az igazgatóságot és iparengedélyt követelnek. Hát melyik fórum áll a helyes alapon? A főszolgabíró, mely az iparengedély megadásához megerősített alapszabályokat kér; avagy a törvényszék, mely az alapszabályok megerősítéséhez iparengedélyt követel? Ha végre megnyitják, jönnek a finácok, s velük a büntetések, bejelentés elmulasztása, bélyegcsontítás, s ki tudná miféle okok miatt.

Az ilyen fogyasztási szövetkezetek csakhamar érzik, hogy a jó forgalom föltétele a szesz-és dohány-elárúsítás, mert a kinek arra van szüksége, azzal együtt be egyéb szükségleteit. Es éppen e két cikkre vonatkozó kérvényeinket utasítják el a legabszurdabb kifogásokkal és végzéseikkel.

Fogyasztási szövetkezeteink szesz és dohány-elárúsítási joga kereskedelmi törvényeink precíz szövegeése hiányában, — miként a szövetkezeti kongresszuson nagyon jól megjegyezte a suri plébános — tisztán a pénzügyigazgató urak jó, avagy rosszindulatától függ.

Fejérmegye pénzügyigazgatója — úgy látzik — nem a legjobb indulatul viselkedik szövetkezeteink iránt, mert szesz-elárúsítást egyik sem, dohány-elárúsítást, nem tudni hogyan, hogyan sem, — egy kapott.

A nagy-perkátai szövetkezet életrealóságát fennállásának 2-ik 3-ik napján már megmutatta azáltal, hogy az adó-tárgyaláson évi 200 korona egyenes állami adóval terhelték meg s ez ellen nem is tiltakozott, azon reményben, hogy dacára szolid alapjának, képes is lesz ez adót kifizetni, ha megkapja azt az engedélyt, melyben az utolsó szatóc is könnyedén részesülhet, t. i. a szesz-és dohány-elárúsítási engedélyt.

De amiben minden szatóc részesülhet, abban nem részesülhet egy nagy község, mondhatni, összes lakossága; amely jogot megkaphatja bármely zsidó kereskedő, nem kaphatja meg 5—600 keresztény polgár, mert nem azért élünk az egyenlőség, szabadság századában, a liberalismus otthonában, hogy valóban egyenlő mértékkel mérjenek mindenkinek.

Nem kívánunk több jogot, mint bármely zsidó honfitársunk, de annyit, azt hiszem, követelhetünk; nem akarjuk, hogy az ő jogaik csorbítottassanak, de küzdeni fogunk saját jogainkért is; küzdeni 5—600 polgár jogaiért, kik legnagyobb részt adófizetők.

S minő végzésekkel utasítanak el bennün-

ket? Midőn első kérvényünket egy Fejérváron járt polgár szóbelileg megsürgette, azt a feleletet kapta egyik hivatalnoktól: „Nem kapnak, a zsidónak is meg kell élni.“ Hát Magyarországon immár senkinek sincs joga megélni, csak a zsidónak? Ha egy község sejt lábán akar járni, ha nem akar rászorolni idegen gyámködsására, mert már nagykorúnak érzi magát, nem rázhatja le nyakáról a kellemetlen terhet. Ő maga elpusztulhat, de a zsidónak élni kell.

Első kérvényünket elutasították olynmű megokolással, hogy a szesz-és dohány betelt, dohányért pedig külön kell folyamodni; de ennyit is csak 4 hónap mulva tudtunk meg. Az elsőt megfellebbeztük, a másikt újra folyamodtunk. Járt a finác, méricskelt, biztatott; de 5 hónap mulva ismét mindkettővel elutasítottak. Közel öt hónap kellett ugyanis, míg a pénzügyigazgatóságtól megjött decz 31-iki dátummal, de február 9-iki kiadással esem lakonikus rövidséggel megirt végzés: „Szövetkezet részére dohányárulási engedély nem adható; ezen végzés ellen 15 napon belül föllebbezhet.“

Hát ha nem adható, miért utasítanak először külön folyamodásra, miért utasítanak most föllebbezésre? Hogy fogjon a papir, a tinta, a bélyeg. Ha szövetkezeteknek nem adható, miért van engedélye a „Könyi szövetkezetnek“ három is, t. i. két fiókja számára is, hát a felhértóinak, még a markota-bödögeinek? Hja az más, ezek nem Fejérmegyében vannak, hanem Győrmeigyében. Hát miért van Nagykanizsán? Mert az Zalamegyében van; lát Pécsen? Mert az Baranyában van. Hát — ha jól emlékszem — Suron? Az Veszprém megyében van. Hát csak Fejérmegyében nem lehet? Dehogynem, itt is lehet; példa rá Sárosd, a hol van engedélye a szövetkezetnek. Hisz talán csak azt is a fejérmegyei pénzügyigazgató ur engedélyezte és talán ugyanakkor, mikor a mi kérvényünkre azt írta: „Szövetkezeteknek nem adható.“

Nem az fáj nekünk, hogy e szövetkezeteknek van engedélyük s hogy ugyancsak van minden zsidó kereskedőnek, hanem az fáj, hogy nekünk nincs, nekünk más mértékkel mérnek, mint másoknak; hogy a legliberálisabb államban még mindig békókat érziünk kezünkön, lábunkon.

Kiküldenek bennünket, papokat, hogy küzdjünk a nép anyagi, szellemi és lelki jólétéért, ha valahol felüti a fejét a szociálistizmus, antiszemitizmus, a paptól várnak mindig segítséget, hogy csendesítsen, békéltessen, s törekvéseinkben mindenütt a legnagyobb akadályokba ütközünk. Országgyűléseken ékes dikciókat hallunk, miniszterek ajkairól mézédés igéreteket, hogy így és úgy kell a szegény népet az elszegényedéstől, a nyomortól megmenteni; de kis ujjukat sem mozgatják meg értők s mindenütt a legnagyobb akadályokba ütköznek azok, kik nem szónokolni, hanem tenni is akarnak valamit.

Több jóakaratot kérünk és kívánunk azoktól, kik a nép sorsát intézik, mert élni kell ám a szegény paraszt embernek is, nemcsak a zsidónak.

Lakatos Frigyes,
nagy-perkátai káplán.

UJDONSÁGOK.

— **Felolvasó estély.** A székesfejérvári: belvárosi kath. kör folyó hó 23-án a cisztervezita rend főgimnáziumának dísztermében felolvasó estélyt rendez, melynek érdekes műsora mutatja, hogy a rendezőség ez alkalomra sok fárastó munkával járj és ép azért nagy hatást ígérő számokkal kedveskedik a közönségnek. A műsor két első pontját az V. honvédkerület zenekarának egy része fogja előadni vonós hangszereszen Contrabass-szal Frycsay Richard karmester vezetésével mellett. Az 1-ső szám „Ave Maria“ Weinurm Rezsőtől. Kedves historicum füződik e darabhoz, a mennyiben boldog emlékü király-nénk egy ischli Mária képhez irt lendületes

költeményével adta a zeneköltőnek az ihletet annak megzenésítéséhez. 2-ik szám: „Viráguttagás” Blon Ferencz. 3-ik szám: „Olasz saláta”, Genée Richard személye, tenor solo férfi-négyes kísérettel. A vezérszólómat Széib István adja elő a kör énekkarával, dr. Kneifel Ferencz székesegyházi karnagy vezetése mellett. — A program pont címe nem is sejteti, hogy e tréfás és nagyon változatos műben mily kitünő találékonyssággal vannak összeszedve s egyuttal jelentőségük szerint reprodukálva a zenei műszavak szöveg gyanánt. 4-ik szám: „A mai szépirodalom.” Irta és felolvassa Bilkey Ferencz hitoktató. Felolvasónak, ki a szépirodalmat maga is előszere-ttel műveli, bizonyára sikerülni fog a hallgatóságnak figyelmét tárgyának megnyerni. 5-ik szám: „Elrepült a daru madár”. Bariton solo dongókar kísérettel Lányi Ernőtől. Pályanyertes zenemű. Előadja a kör énekkara dr. Kneifel Ferencz székesegyházi karnagy vezetése alatt. Az előadás a házalap javára 1 koronás belépti jegy mellett este 5 órakor kezdődik. Jegyek válthatók Szekerek és Horvánszky, valamint Knazovitzky Béla üzletében.

— **A színházi bizottság** tegnap este egy kis barátságos összejövetelt tartott. Ne tessék félre-érteni. Nem farsangi estély volt az, hanem komoly tanácskozás lett volna — vagy „ülés”, ha úgy tetszik, — ámde a külső körülmények ellene esküvének s így a Vörösmarty-kör billiárd asztala köré volt kénytelen gyülekezni az érdekes férfiak kisedő csapata. Az „ülés” megtartását immár elkerülhetetlené tette a bizottsághoz mostanában érkezett és sürgős elintézését igénylő néhány „ügydarab”, melyek közül az első volt a legérdekesebb. A székesfejérvári színpártoló egyesület ugyanis, e hó 15-én tartott választmányi gyűléséből átiratot intézett a színházi bizottsághoz azon alkalomból, hogy a városi színházban e hó 17-ére az „Asszonyregiment” című énekes bohózat előadásra lett hirdetve. Az átirat elmondja, hogy ez a darab pár évvel ezelőtt a fővárosi Somosi-orfeum műsordarabja volt s annak minden jelentősége a közszemlére állított női bájokban rejlik, azért kéri a színházi bizottságot, hogy ne engedje megszerezni városunknak azt a szomorú dicsőséget, hogy itt adják először és talán kizárólag a vidéki színházok között. Rövid, de élénk vita fejlődött ki a jóindulatu átirat fölött s a vitát lehetőleg élénkítette a szinigazgató föllépte, ki az előadás-hoz való női katoná-uniformisokat bemutatta a bizottság tagjainak. A jó urak forgatták, tapogatták a kaczer ruhadarabokat, de bizony nem találtak benne semmit, legalább olyasmit nem, ami — modern ízléssel ellenkezne. Mérsékelt kivágott holmik ezek, melyeknél sokkal merészebb decolletageban ékeskednek az elit bálók elegáns hölgyei. Szóval, a mondur bevált. A bizottság egyik tiszteletreméltó tagja, ki szerencsés volt a Magyar színházban végignéni az inkriminált darabot, erősen bizonyította, hogy nincs abban semmi szeméremstől és Szalkai hozzátette, hogy az esetleg kifogásolható apró részleteket alaposan megvizsgálta s így semmi től sem kell tartani. Különbön kijelentette, hogy bár ötszáz forintjába került a darab, kész lennenni a műsorról, ha az első előadás meghallgatása után a bizottság tagjai ellene nyilatkoznának. A magunk részéről nem szólnunk hozzá az előadás előtt, csak annyit jegyzünk meg, hogy a gymnásium és a keresk. akadémia igazgatósága eltiltotta a növendékeket az előadás megtekintésétől. Mivel az igazgatóval kötött szerződés szerint a bizottság a fővárosi színházban már

előadott darabok színrehozatalát előzetesen be nem tilthatja, tárgyalanná vált a megejtett szavazás is, mely különben az „Asszonyregiment” javára dőlt el. A következő ügyekkel hamarosan végzett e bizottság. A honvédezred zenebizottsága átiratot intézett a színházi bizottsághoz azon kérelemmel, hogy miután Szalkai virágvasárnapig köteles a honvédzenekart foglalkoztatni, s ő már a jövő hó elején távozni készül, a városnál letett kauczióból 1500 koronát tartssanak vissza a zenekar esedékes követeléseinek fedezésére. A bizottság a kérelmet elutasította azzal a megokolással, hogy a szerződés kötésénél a várossal kötött szerződés veendő alapul, mely szerint Szalkai teljesen eleget tett a kötelezettségének a már megtartott 110 előadással. Különbön, mint halljuk, az igazgató új bérletet gyűjt, s ha ez legalább 2000 frt erejéig sikerülni fog neki, úgy itt tartózkodását virágvasárnapig meghosszabbítja. A karszemélyzet kedden tartandó jutalomjátékára az egy estére eső 15 frtnyi bérletdíjat a kar javára elengedi a bizottság. Egyéb tárgy híján az ülés ezzel befejeztetett.

— **Kvóta-estély.** A kvóta-estély rendezőbizottsága tegnap küldötte szét az estélyre való meghívóját. A meghívó kialakítja, kiállítását, valamint szövege is szokatlan és az embert előre is jókedvre hangolja. Ime, tessék elolvasni a jóízű meghívást: „Kvóta-estély. Mekkora lesz a kvóta? nem tudjuk. De hogy kvóta-estély lesz, azt bizonyosan tudjuk. Örömmel adjuk ezt tudatára mindenkinek, akiket illet. Az estély 1900. évi február hó 25-én lesz a kath. kör termeiben. Reméljük, hogy tisztelt Polgártárs is örül ennek a hírnek és örömeinek a jelzett napon, este 8 órakor személyesen is kifejezést ad. Biztosítjuk, hogy mi a kvótát nem emeljük, mert az első sorban a számozott ülőhelyeket 4 koronáért, a következő sorokban 3 koronáért vesztegetjük. Aki nem akar leülni, potom 2 koronát fizet. Ha ezt kevesli, többet is fizethet. A kvótaellenes műsor után táncz kivilágos kivirradtig.” Hát ki is ne örülne egy vidám farsangi estélynek, melyen nemcsak kaczagni, hanem tánczolni is lehet kivilágos kivirradtig. Mint halljuk, a rendezőség nem kimél sem költséget, sem fáradságot, hogy a programnak minden egyes száma minél mulattatóbb, élvezetesebb legyen. A meghívók széleire nyomtatott sorok csak sejtetni engedik a program néhány részletét, és már ez után a néhány pont után is fogalmat szerezhettünk az ügyes rendezésről és a kaczagtató jelenetekről. A közönség minden esetre jól fog mulatni a kvóta-estélyen.

Ebben a kedves jelentésben csak az a sajnálni való, hogy a jelzett mulatságot a — győri kath. kör rendezi. Természetesen magunkat sajnáljuk és nem a derék győrieiket, a kik olyan szerencsések, hogy *termekkel* bíró kath. körhelyiségük van. Fájdalom, a mi kath. körünknek csak kamrácskái vannak, melyekben összejövünk néha azon gondolkozni, hogy hát hol is késik az a tervezett „palota” a habozás és nemakarás misztikus utvesztőiben?

— **A duna-adornyói róm. kath. ének- és zeneegyesület** február hó 25-én a duna-adornyói róm. kath. nép kör termében zártkörű tánczestélyt rendez. A mulatság élén állanak: Csöngedy Gyula plebános, egyl. elnök, Apt Ödön szolgabíró egyl. művezető, Szatory Gyula k. jegyző, egyl. igazgató, Göde Elemér egyl. tiktár, Schlesinger Lajos egyl. karmester. Rendezők: Pável Antal, Pável Imre, Pethő Lajos, Kremmer József, Csóri János, Szüts Gyula, Szentey István, Sulyok Gyula, Belányi Mihály, ifj. Fraj János. A vidékről érkező vendégek elszállásolásáról a rendezőség gondoskodik.

— **Rakács Lajos öngyilkossága.** Nagy fel-tűnés keltő öngyilkosság történt ma délelőtt a belváros legnépesebb pontján, a kenyér-piaczon levő plebánia épület egyik boltjában. Rakács Lajos kékfestő, egyébként városi képviselő és szülőhelyi községi bíró a nevezett épület földszintjén levő irodájában délelőtt 9 óra tájban agyonlőtte magát. Sógorasszonya, Herendi Vilmos városi szállásmester neje valamiért beakart menni a boldba, de annak ajtaját zárva találta. A ráfordított kulcs belülről volt a zárban s a belső áruasztal mögött ingujjra vetkőzve ült Rakács. Sógorasszonya s a zörgetésre az ajtó elé csődült kíváncsiak az első pillanatban azt hitték, hogy a hatalmasan megtermett vérmes embert talán gutaütés érte s mivel az előhívott lakatos az ajtót kinyitni nem tudta, a rendőrségre siettek, honnan Polcz Péter első alkapi-tány dr. Bierbauer Viktor főorvossal és egy biztossal nyomban a helyszínére ment s a zárt ajtót betörtette. A boltban körültekintve, mindjárt tisztában voltak azzal, hogy a szerencsétlen ember öngyilkosságot követett el. Mellette hevert a 9 mm. revolver, melyből egy töltés hiányzott, a széken ülő ember jobb halántékából pedig lassan szívárgott alá a vér. Az orvos már csak a bekövetkezett halált konstatálhatta. Némi ké-séssel érkezett meg a hullakocsi, mely a bolt előtt csoportosult óriási néptömegtől alig tudott odaállni. Az időközben odaérkezett s már özvegygyé lett boldogtalan feleség fuldokló zokogásától kisérve emelték föl a véres hullát s vitték ki a fekete kocsi-ra, melyen, az első izgalom hatása alatt laká-sa helyett a városi kórházba szállították. A rendőrkapitány magához vette az öngyilkos zsebében talált, jegyzeteket és néhány száz forintot tartalmazó pénzesztárczát s azt fölvitte a rendőrségre. Semmiféle levelet vagy egyéb írást, melyből az öngyilkosság okát megtudhatták volna, nem hagyott hátra Rakács.

A szomorú véget ért emberen már az utóbbi hetekben valami buskomorságot lehetett észrevenni, a mit ismerősei mindegyre sulyosabbá vált anyagi zavarainak tulajdonítottak. Köztudomású volt, hogy Rakács, ki különben gazdag ember hírében állott, a szerencsétlen szálló-spekulációk révén tetemes adósságokba keveredett s minden valószínűség szerint ez a körülmény adta kezébe a halálhozó fegyvert. Tegnap este még kedélyesen borozgatott Horváth Mihály vendéglős szőlőjében, honnan 10 óra tájban jött haza, ma reggel pedig misét hallgattott a barátok templomában. Innen az üzletbe ment s odahívta a halált. Az alig negyven évét élt embert a nagyszámu rokonságon kívül felesége, szül. Dreven Borbála és hét éves fia siratja. Érdekes, hogy éppen tegnap fizette le az esedékes félévi részletet az Első magyar általános biztosító társaságnál, hol pár hónappal ezelőtt biztosította az életét 10,000 forintra.

— **A nagy-perkátai ker. fogy. szövetkezet** február 26-án számol be május 18-tól decz. 31-ig működéséről. Az igazgató s által elkészített s a felülvizsgáló-bizottság által megerősített mérleg 888.88 korona tiszta hasznót mutat ki. Aru-készlete 16838.44 korona: kint levő hitele 3258.48 korona. Üzletrészeinek száma 616 (azóta 40-el több), üzletrésze van 425 tagnak.

— **Telefon.** A kereskedelemügyi m. kir. minister Versecz és Fejértplomb városoknak az országos interurban forgalomba való bevonását rendelte el. E városok 1900. január 15-től vesz-nak részt az interurban forgalomban, Temesvár közvetítésével.

— **A szinpártoló-egylet** folyó hó 15-én tartott választmányi ülésében jelölte ki a színtársulat ama tagjait, a kiket a szorgalmas színészek jutalmazására szánt 200 koronában való részvételére érdemesnek ítélte. A határozat szerint ezen összeget *Guzdy Aranka, Szalóczy Irén, Borsitzky Ilona, Kalmár Gyula és Déri Béla* között fogják egyenlő arányban kiosztani.

— **Az egy és a fél krajczárosok beváltása.**

A m. kir. pénzügyminiszter által az ausztriai értékű 1 és fél krajczáros rézváltópénz kivételes beváltásának engedélyezése tárgyában 8.11.900. szám alatt kiadott rendelet így szól: Utasítással az a. é. 1 és öttized (fél) krajczáros rézváltópénz forgalmon kívül helyezése tárgyában 1897. évi május hó 23-án 40.918. szám alatt kiadott és a „Budapesti Közlöny“ 1897. évi évfolyamának 136-dik számában megjelent rendeletre, a cs. és kir. pénzügyminiszter ural, egyetértőleg, a következőket rendelve el: 1. Ámbár az említett rendelet utolsó bekezdése szerint az egykrajczáros és a félkrajczáros érme beváltását illetőleg az államnak mindennemű kötelezettsége 1899. évi december hó 31-ével már megszűnt, megengedem, hogy a váltópénztári teendőkkel megbízott kir. állampénztárak és adóhivatalok ezeket az érmekeket bezárólag 1900. évi június hó 30-ig teljes értékben beválthassák. 2. 1900. évi július hó 1-től kezdve ily érme semmi szín alatt sem fognak többé teljes névértékben beváltatni. Megengedem azonban, hogy a váltópénztári teendőkkel megbízott kir. állampénztárak és adóhivatalok ezeket az érmekeket 1900. évi július hó 1-től 1901. évi június 30-ig bezárólag, a névérték 50 százalékaival, azaz az egy krajczárosot egy fillérrel, a fél krajczárosot fél fillérrel számítva, beválthassák. 3. Ausztriai értékű rézváltópénz érmeinek a kir. pénztárak és hivatalok által fizetéseknél való elfogadása a fent hivatkozott rendelet értelmében tiltva lévén, a kir. pénztárak és hivatalok által ezek az érmeke mint forgalmon kívül helyezettek, feltétlenül visszautasítandók. Ha 1900. évi július hó elseje után fizetéseknél 2 filléres illetve 1 filléres helyett a. é. 1 kros és fél kros érmeke fizetnének be, ugy ezek, mint forgalmon kívül helyezettek, visszautasítandók és a félnek csak akkor adhatók vissza, mintán azok az 1899. évi XXXVI. évi törvényeikké végrehajtása tárgyában 94.435.99. szám alatt kiadott és a „Pénzügyi Közlöny“ 1899. évi évfolyamának 31-ik számában közzétett Általános Utasítás 54. §. értelmében közösen átlukasztattak. Budapest, 1900. évi február hó 19-én.

— **A táviratok küldőnczdija.** Éveken keresztül a táviratok küldőnczdija egységesen volt megállapítva 40 krajczárban, csak néhány hónapig ez előtt módosította ezt oda a kereskedelemügyi miniszter, hogy a táviratok küldőnczdija különböző volt aszerint, aminő távolságban volt a rendeltetési hely az utolsó távirat hivataltól. Hanem ez a rendszer nem vált be, miért is a régi rendszert újra életbe léptették azzal a módosítással, hogy ezután a küldőnczdiját egy koronára emelték fel, tekintet nélkül a távolságra. Ez a változtatás márczius hó elsején lép életbe. — A küldőnczdijnak ez a felemelése semmi esetre sem fogja emelni a táviratok számát, mert a régi ár is nagy volt, s az is nagyon megdrágította a táviratozást, de felemelése nem is volt szükség, mert a táviratok kézbesítése többé nem igen kerül 40 kornál, de a legtöbb esetben kevesebbe kerül.

Színház.

Febr. 15.

A bűbös pacsirta. A német színműirodalom egyik legbecsületesebb alkotását. Wildenbruch derék színművét látnuk ez estén. Az ilyenfajájú darabokat csak rendkívüli alkalmakkor veszik elő, mint p. most, *Pálfi Mariska* jutalomjátékára. Nálunk ugyanis az ilyen józan dolgokat nem veszi be a közönség, mely most is távollétével tündöklött. Ez a história pedig nagyon is józan

a mai gusztusnak, elannyira, hogy szinte barátságosnak minősítik a modern gondolkozású emberek. Persze, mert ebben az erény diadalmasodik és a becsület szerelem, a gazficzkót pedig kiseprűzik érdeme szerint. Emberek, a kik lemondani tudnak minden külső kényszer nélkül; nő, a ki ellöki magától a szüzi koronáját inált csillogó aranyat; perverzus dolgok ezek manapság. Hát az meglehet, hogy nem ilyen a való élet, de hogy ilyennek kellene lennie, azt ha nem is mondják ki, de bevallják mindnyájan, kik izgalmat keresnek a színházban, nem példaadást.

Az előadásról el kell ismernünk, hogy a lehető legjobb volt, a mit színészeink az adott körülmények közt produkálhatnak. *Pálfi Mariska* igyekezetét kétségbe nem vonhatjuk, bár fejlődő tehetsége még sok gyakorlatra szorul. Virágot ha nem is, de néhány sikerült jelenete után sok tapsot kapott, mi mindenesetre értékesebb biztatás. *Déri* (Hermann) elemében volt. Dicséretére csak annyit, hogy láttára az emberke szinte viszketetett a tenyere és önkéntelenül eszünkbe jutott néhai jó Lendvay, a ki Moór Károlyt játszván egy alföldi városkában, olyan hiven ábrázolta a haramiát, hogy éjszakára kelvén, nem akarta beereszteni a házigazdáját. Kitérő alakitást látnuk *Szepessytől*. Maszkjánál csak a játéka volt jobb s egyébként sajnálatos rekedtsége még inkább hozzájárult ahhoz, hogy az iszákos dologkerülő szociálistát minél élethivebben mutassa be. A becsületes meritőlegény pompás személyesítőt talált *Szentmiklósbán* és hasonlóan jó volt *Kalmár* a gyáros szerepében. *Schwalenbachné*, ugy látszott, jobban mulattatta *Borsitzky* Ilonát, mint a publikumot, de azért meg voltunk elégedve vele is. Ép ugy, mint *Holéczy* Ilonával.

F. y.

Febr. 16.

Kuruczfurtang zónaelőadásban, telt ház előtt.

A karszemélyzet jutalomjátékára hívjuk fel a közönség figyelmét. Ez alkalommal, kedden, folyó hó 20-án a „Bolond“ ez a kiválóan érdekes és szép ének-legenda kerül színre, rendes helyarákkal, a szezonban valószínűleg utoljára. Reméljük, hogy a közönség ez estén zsúfolásig megtölti a színházat. Kétség ezelnak tesz ezzel szolgálattal. Egy kis farsangi örömlöz juttatja a derék kóristákat s hogy a mellett maga is jól mulat, azt felesleges mondanunk, hiszen ismerik ezt az édes, poétikus színpadi eseményt.

Irodalom.

Egy házasság története, regény két kötetben írta Mrs. Alexander. Az angol regényirodalom újabbán a kalandos és erotikus témák felé fordul. Stevens, Haggard és újabban Wells a esdálatosnak világába vezetik olvasóikat, a hol kevés kereset van a lelétannak és minden csak a mese körül fordul meg. Nem ugy Mrs. Alexander: ő mála még mindig a jellemzés, a pszichológia szerepének erősen, bár a mesészövege is fölfőtte érdekes és megkapó. Valamennyi jó tulajdonságát pedig együtt találjuk az „Egy házasság története“ című regényében, mely egyszerűen az angol felsőbb tízezrek modern életének pompás rajza. A kétkötetes regény az „Egyszerű Regénytár“-ban jelent meg és ára piros vászonkötésben 2 korona.

— **Előfizetési felhívás az „Anyósok könyve“** című illusztrált humorisztikus-szatirikus műre. Írta, nyírta, összeállította, gyűjtötte, fogalmazta, szerkesztette, oltóztá, másolta, kapta, kérte, rendelte, vette, szedte, csepte, lopta, találta, kifundálta, elleste; szóval teljes egészé gyártotta s a t. közönség gyönyörködtetésére kiadta: *Siriska Andor*. — Van szerencsém köztudomásra hozni, miszerint jó csomó anyós-vicczet, melyek a hazai és külföldi, képes és nem képes, napi és heti lapokban, havi folyóiratokban eddig elszórtan megjelentek — s azonkívül több eredeti hasonló tárgyú elmésséget összegyűjtöttem s mind-ezt az igen tisztelt olvasóközönségem nem kis mulattatására könyvalakban kiadom. Művem megírásánál segítségemre volt, néhány fővárosi jeles írói kívül, több, vidéki hírlopót, kik sok kisebb-nagyobb tréfás anyós-beszélyke-félet és verset bocsátottak rendelkezésemre. — Az „Anyósok Könyve“-ben lesz ezen kívül igen sok anyós-adoma s még több velős szellemzika, böles mondások, gondolatok, hasznos tudnivalók, jó tanácsok, átkok és szitkozódások, kérdések és feleletek, tövisek, csalánok, bolondgombok, csodabogarak, röpentyűk, kartácsok, bombák, torpedók, frissítők, kedélyeskedések, nyájaskodások, csipkedések, tromfók, forgácsok, szilánkok, eszmetöredékek, apróságok, vegyesek, egyvelegek, különféle. — egész halmazra lesz e műben szép rendben összefoglalva és rendetlenül szédődobálva; az elsőtől az utolsóig mind-mind az — anyósokról. Szóval a könyv tartalma teljesen lüü tükre lesz az anyósoknak s azt nagy élvezettel olvashatja mindenki, a házalundó és nős ember egyaránt. Az „Anyósok Könyve“ igen izlées kiállításban 12—14 iv (192—224) oldal) terjedelemmel fog megjelenni. — gazdagon illusztrálva, számos művész által készített rajzjal. A mű 1900. április elején fog napvilágot látni s a t. előfizetőknek átadati, illetve *bírmétre* szétküldeti. Előfizetési ára: fűzött példány két *larmás korona*, diszpedány *négy csongyú korona*, mely összeg legczélszerűbben postautalványon, minél előbb, szerző-kiadó czim-re, *Bagdás*, (Baranya-megye), küldendő be. Gyűjtök minden hatodik példányt ingyen kapják. Hírdetőknek tiszteletpéldány lesz küldve. Előfizetéseket elfogad, minden hazai postahivat. *Siriska Andor*.

— **A legszebb 101 külföldi dal** című alatt, a *Részartógyi és társa* ezeg a maga nemében páratlan vállalatot indított meg. Megjelenteti ugyanis *songora átírtos* kiadásban egy hosszú ciklus keretében, a legszebb és legnépszerűbb dalokat, köztük olyanokat, a melyek már rég a világ közkinését képezik. A *Chopin, Rubinstein, Grieg, Schubert, Schumann, Jensen, Volkmann, Volkmann, Franz és Liszt* nényes nevei mellett ott találjuk a modern népszerű zeneszerzők legkiválóbbjait, *Jórtyst* Hugót, *Moszkorszkyt, Böhm* Károlyt, *Meyer-Hellmann-ot, Suppé-ot, Becket, Arditi, Hildach-ot* s megleljük a gyűjteményben a legterjedtebb s az összes dalos nemzetei zenéjében polgárjogot nyert popularis dalokat, a *Mandolinát*, a híres *Vergassmeinnicht-ot*, a *Santa-Luciát*, a vörös sarafánt, a *Böschelbáróno* híres francia dalát, a melyeknek mindkémnyen játszóató átrabban élvezeti a zongorázó közönség. A második kötete ennek a bessen gyűjteménynek éppen olyan lelkes pártfogásra tarthat igényt, mint a melyekben ennek első kötete annak idején a nagy közönségnél részesült. *Póór Vilmos* igazán derék munkát végzett, a mikor a fentérintett közkeveltségi dalokat, élvezeti formában adta a közönségünk elé. O megtalálta a középutat arra nézve, mint kell a zongorátratókat elkészíteni a nékül, hogy az előadóval szemben az átlagos képességeket befűlhaladó igényekkel lépne fel. A *Részartógyi* cégének csak elismerésünket tejeztetnek ki szép vállalatukért, a melylyel igazán kitűnő szolgálattal tett közönségünknek. A dalgyűjteményvel nemcsak hogy alkalmat nyújtott arra, hogy a legkedveltebb dalokkal zongorátratókban is megismerkedhessünk, de nálára kötelezte vele a közönséget azzal, hogy annak beszerzését a kiadvány rendkívüli olcsóságával teszi lehetővé. Ára az 51 darabot tartalmazó vaskos kötetnek 3 korona.

KÖZGAZDASÁG.

A megyei tanítók figyelmébe.

(○) A magy. kir. földmivelésügyi miniszter 1900. január hó 30-án kelt 8386/IV. 1. számú rendeletével a „Magyar gazda kincsháza“ című gazdasági munka megírását rendelte el. A munka az egyes mezőgazdaságviteli ágak, haszonvételi módok, a mezőgazdát érdeklő törvények, biztosítás, háziipar, szövetkezes stb., a kisgazdákat a gyakorlat és tapasztalat által bebizonyított igazságok és szükséges tudnivalók felől fogja tájékoztatni. A miniszter a néptanítók által akarja a munka tanait a kisgazdákhöz eljuttatni — az életbe átvinni — mert véleménye szerint senki sincs hivatottabb arra, mint a néptanító. E célból elrendelte, hogy mindazoknak a tanítóknak, a kik a nevezett munkát birni óhajtják s ez iránt egy levelező lapon a nevezett minisz-

terjum vezetése alatt álló gazdasági szakoktatási osztályában jelentkeznek, a munka megjelenése után díjtalánul azonnal megküldessék.

A földmivelésügyi miniszter eme rendelete egy újabb bizonyítéka annak, hogy szívén viseli a gazdaközönség ügyét.

A „Magyar gazda kincsháza“ című munka a néptanítók közvetítésével megakarja tanítani a miniszter a népet az okszerű gazdálkodásra.

Meg vagyok győződve, hogy a megyei néptanítók a földmivelésügyi miniszter böles intézkedéseit, nemes szándékát magukévé teszik és iparkodnak megszerezni a „Magyar gazda kincsháza“ című munkát.

Felelős szerkesztő: Chay Antal.

HIRDETÉSEK
felvételnek
kiadóhivatalunkban
jutányos áron
(Iskola-utca 4. sz.)

!!!NEM HULL A HAJ. NINCS TÖBBÉ KOPASZ EMBER!!!

Szenzációt kelt a gyógyfűkivonatom, melyet évek hosszu során át tanulmányoztam, hogy mikép lehessen meggátolni a megkopaszodást.

EXIKÁTOR

1 üveg ára 2 kor. 40 fillér.

Feltedeztem és százszoros pénzzel fizetek, ha kétszeri használat után rögtön meg nem szűnik a hajhullás, korpaképződés és mindennemű fejbőrbetegség.

Kapható gyógyszertárakban és mindennemű illat- és piperecikkk-kereskedésben.

Főraktár: TÖRÖK JÓZSEF gyógyszertára. Király-utca 12. sz.

Erdélyi főraktár és vezérképviselőség: GÓTH GYULA, illat- és piperecikkk nagykereskedőnél, Gyulafehérvár-Füter.

Vidéki megrendeléseket utánvétellel azonnal eszközöl:

Egyedüli készítő és széljelküldési raktára: DOBÉ NÁNDOR uri, női és színházi fodrász Budapest, Nefelejts-utca 27. sz.

DEBRECZENYI GYULA könyvnyomdája

— Székesfehérvár, Iskola-utca 4. sz. —

A Fejérmegyei Napló kiadóhivatala

— Mindennemű nyomtatványok pontos és kifogástalan elkészítése. —

Minden
a „Fejérmegyei Naplót“ illető előfizetési és
hirdetési díjak ide intézendők.

Nyomatott Debreczeni Gyula könyvnyomdájában Székesfehérvárott, Iskola-u. 4. sz.